

Основна школа
**Милован
Глишић**
ВАЉЕВО

Прва пролетерска бр. 6; 14000 Ваљево; Тел. 014/221-310; 014/243-987; факс 014/225-076
Матични број: 07096909; ПИБ: 100067933;
e-mail: sestaskola014@gmail.com; sajt: www.mglisicva.edu.rs

УНУТРАШЊА ЗАШТИТНА МРЕЖА

Интерни протокол за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

- Унутрашња заштита мрежа дефинише ко, када и како реагује у случајевима свих облика и нивоа насиља у школи. Садржај овог документа је у сагласности са „Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање“, који је објављен у "Сл. Гласнику РС", бр. 46/19. и бр. 104/20. којим се регулише област спречавања насиља у школама у Србији и Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства ученика ("Сл. Гласник РС", бр.65/2018)
- Под насињем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.
- Следи преглед ИНТЕРВЕНЦИЈА ПРЕМА НИВОИМА НАСИЛНОГ ПОНАШАЊА и Дискриминаторског понашања!

СВАКА ОСОБА КОЈА ИМА САЗНАЊЕ О НАСИЉУ, ЗЛОСТАВЉАЊУ И ЗАНЕМАРИВАЊУ ОБАВЕЗНА ЈЕ ДА РЕАГУЈЕ

Први ниво

Облици насилног понашања

ФИЗИЧКО НАСИЉЕ	ПСИХИЧКО/ЕМОЦИОНАЛНО НАСИЉЕ	СОЦИЈАЛНО НАСИЉЕ	СЕКСУАЛНО НАСИЉЕ	ДИГИТАЛНО НАСИЉЕ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ударање чврга ▪ Гурање ▪ Грбање ▪ Гађање ▪ Чупање ▪ Саплитање ▪ Шутирање ▪ Прљање ▪ Уништавање ствари ▪ Уједање... 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Исмевање ▪ Омаловажавање ▪ Оговарање ▪ Вређање ▪ Ругање ▪ Називање погрдним именима ▪ Псовање ▪ Етикетање ▪ Имитирање ▪ „прозивање“ ... 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Добацавање ▪ Игнорисање ▪ Искључивање из групе или заједничких активности ▪ Фаворизовање на основу соц статуса, националности или верске припадности (различитости) ▪ Ширење гласина.... 	<p><i>Неумесно са сексуалном поруком:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Добацавање ▪ Псовање ▪ Ласцивни коментари ▪ Ширење прича ▪ Етикетање ▪ Сексуално додиривање ▪ Сексуално недвосмислена гестикација.... 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Узнемирујућајуће "зивкање" ▪ Слање узнемирајућих порука СМС-ом, путем вебсајта, ММС-ом...

ИНТЕРВЕНЦИЈА за 1. ниво

Коме пријавити	Ко решава	Како - поступци	Напомена (евиденција...)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Дежурном наставнику ▪ Предметном наставнику ▪ Одељенском старешини ▪ Родитељу... 	Одељенски старешина	<ul style="list-style-type: none"> ▪ прикупља информације ▪ обавештава родитеље ▪ одређује појачан васпитни рад са ученицима који врше насиље и који трпе насиље (индивидуални рад са ученицима, групни са ОЗ, саветодавни са родитељима) • Прати понашање ученика 	<ul style="list-style-type: none"> • Води евиденцију о свакој ситуацији насиља ▪ Одељенски старешина прати и процењује ефекте предузетих мера и подноси извештај тиму за заштиту (периодично) ▪ Уколико појачлан васпитни рад не да резултате (понавља се насиље са првог нивоа...) изричу се васпитне мере предвиђене Правилником и општим актима школе

ДРУГИ НИВО

Облици насилног понашања

ФИЗИЧКО НАСИЉЕ	ПСИХИЧКО/ЕМОЦИОНАЛНО НАСИЉЕ	СОЦИЈАЛНО НАСИЉЕ	СЕКСУАЛНО НАСИЉЕ	ДИГИТАЛНО НАСИЉЕ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Шамарање ▪ Ударање ▪ Гажење ▪ Цепање одела ▪ „цутке“ ▪ Затварање ▪ пљување ▪ Отимање и уништавање имовине ▪ Измицање столице ▪ Чупање за уши и косу... 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Уцењивање ▪ Претње ▪ Неправедно кажњавање ▪ Забрана комуницирања ▪ Искључивање ▪ Манипулисање... 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Слеткарење ▪ Игнорисање ▪ Неукључивање ▪ Неприхватање ▪ Манипулисање ▪ Искоришћавање... 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Сексуално додиривање ▪ Показивање порнографског материјала ▪ Показивање интимних делова тела ▪ Свлачење... 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Злоупотреба блогова, форума и чествовања ▪ Оглашавање, снимање и слање видео записа ▪ Снимање камером појединача против њихове воље ▪ Снимање камером насилних сцена ▪ Дистрибуирање снимака и слика...

ИНТЕРВЕНЦИЈА за 2. ниво

Коме пријавити	Ко решава	Како - поступци	Напомена (евиденција...)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Одељенском старешини 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Одељенски старешина ▪ Директор ▪ Тим за заштиту деце од насиља ▪ родитељи 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Писану пријаву ОС предаје директору ▪ Директор узима изјаве од учесника насиља уз присуство родитеља и педагошке службе ▪ Тим за заштиту (разматрање ситуације насиља, прављење плана заштите /мере и активности, у зависности од врсте и процењене тежине и нивоа ризика насилног чина...) ▪ Праћење и реализација активности из плана заштите ▪ Евалуација, утврђивање ефеката и прекид заштитних мера 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Формулар за пријаву ▪ Писана изјава учесника насиља ▪ Записник Тима за заштиту ученика ▪ Оперативни план заштитних мера ▪ Листа праћења реализованих активности/заштитних мера ▪ Уколико појачлан васпитни рад није делотворан, изричу се васпитне мере предвиђене Правилником и општим актима школе (процена Тима и директора...)

ТРЕЋИ НИВО

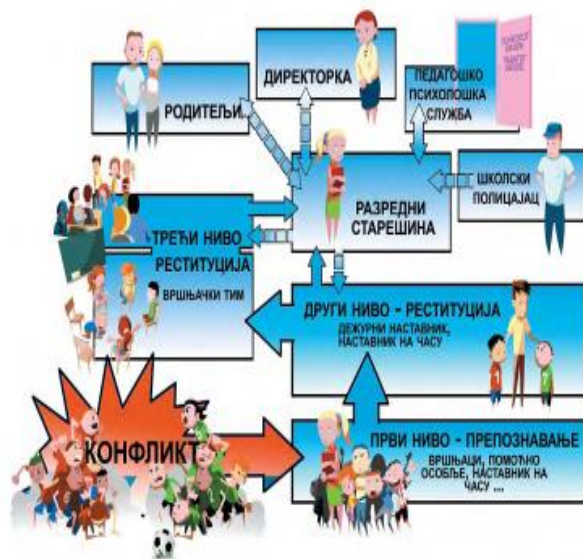
Облици насилног понашања				
ФИЗИЧКО НАСИЉЕ	ПСИХИЧКО/ЕМОЦИОНАЛНО НАСИЉЕ	СОЦИЈАЛНО НАСИЉЕ	СЕКСУАЛНО НАСИЉЕ	ДИГИТАЛНО НАСИЉЕ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Туча ▪ Дављење ▪ Бацање ▪ Проузроковање опекотина и других повреда ▪ Ускраћивање хране и сна ▪ Излагање ниским температурама ▪ Напад оружјем 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Застрашивање ▪ Уцењивање уз озбиљну претњу ▪ Изнуђивање новца или ствари ▪ Ограничавање кретања ▪ Навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци ▪ Укључивање у деструктивне групе и организације 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Претње ▪ Изолација ▪ Малтретирање групе према појединцу или према групи ▪ Организовање затворених група, кланова које има за циљ повређивање других 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Завођење од стране одраслих ▪ Подвођење ▪ Злоупотреба положаја ▪ Навођење ▪ Изнуђивање и принуда на сексуални чин ▪ Силовање ▪ Инцест 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Снимање насилних сцена ▪ Дистрибуирање снимака и слика ▪ Дечија порнографија

ИНТЕРВЕНЦИЈА за 3. ниво

Коме пријавити	Ко решава	Како - поступци	Напомена (евиденција...)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Директору ▪ Тиму за заштиту деце од насиља 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Директор ▪ Тим за заштиту деце од насиља ▪ Центар за социјални рад ▪ Здравствена служба ▪ Полиција, остали надлежни органи, организације, службе 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Директор подноси пријаву надлежним органима, службама и обавештава надлежну Школску управу у року од 24 сата ▪ Директор, Тима за заштиту и надлежне службе обављају разговор са родитељима (уколико тиме није угрожен интерес детета...) ▪ Оперативни план заштите-Васпитни рад у интензитету који је примерен потребама детета ▪ Директор комуницира са медијима (ако је неопходно) ▪ Реализација активности из плана заштите ▪ Евалуација и утврђивање ефеката заштитних мера обавља се у сарадњи са надлежним службама 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Службене белешке, евиденције о догађају, предузетим радњама и сл. води, чува и анализира педагог или други члан Тима кога задужи директор. ▪ Насилно понашање са овог нивоа може бити третирано као тежа повреда обавеза...(процена Тима и директора), покреће се васпитно-дисциплински поступак и изриче мера у складу са Законом

ОСТАЛЕ ВАЖНЕ НАПОМЕНЕ

- **Забрана насиља, злостављања и занемаривања у установи односи се НА СВАКОГА- децу, родитеље и трећа лица.**
- Школа је дужна да обезбеди услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој ученика, заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања и социјалну реинтеграцију детета и ученика које је извршило, односно било изложено насиљу, злостављању или занемаривању.
- Школа је дужна да упозна све запослене, децу, ученике и родитеље са њиховим правима, обавезама и одговорностима, прописаним законом, Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање и другим подзаконским и општим актима.
- Превенција насиља, злостављања и занемаривањ, као један од приоритета у остваривању образовно-васпитног рада, планира се развојним планом школе и саставни је део годишњег плана рада. Извештај о остваривању програма заштите је саставни део Годишњег извештаја о раду установе и доставља се Министарству просвете, односно надлежној школској управи.
- **УСТАНОВА ЈЕ ДУЖНА ДА ИНТЕРВЕНИШЕ УВЕК КАДА ПОСТОЈИ СУМЉА ИЛИ САЗНАЊЕ ДА ДЕТЕ И УЧЕНИК ТРПИ НАСИЊЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ, БЕЗ ОБЗИРА НА ТО ГДЕ СЕ ОНО ДОГОВДИЛО, ГДЕ СЕ ДОГАЂА ИЛИ ГДЕ СЕ ПРИПРЕМА**

Различите форме насиља:

- Физичко насиље
- Емоционално/психичко насиље
- Социјално насиље
- Сексуално насиље и злостављање
- Дигитално насиље
- Злоупотреба ученика
- Насилни екстремизам
- Трговина људима
- Експлоатација ученика

Под дискриминацијом, односно дискриминаторним понашањем, у смислу Закона и Правилника...подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статус, мигранта, расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Насилно понашање није у сваком случају дискриминаторно, али свако дискриминаторно јесте насилно.

У установи се интервенише у случајевима сумње или утврђеног вређања угледа, части или достојанства личности и дискриминаторног понашања из расистичких, сексистичких, хомофобичних, ксенофобичних, исламофобичних, антисемитских, антициганистичких или других облика дискриминаторног понашања према лицу, а нарочито млађем, слабијем, са сметњама у развоју и инвалидитетом, према родном идентитету, полу, сексуалној оријентацији, раси, боји коже, верској и националној припадности, језику, имовном стању, социјалном и културном пореклу и другим и претпостављеним или стварним личним својствима.

-Расизам, у смислу овог акта, подразумева уверење и понашање лица или групе лица засновано на ставу да неке расе имају супериорне карактеристике у односу на друге.

-Сексизам, у смислу овог акта, подразумева уверење и понашање засновано на ставу да је мушки пол супериоран у односу на женски.

-Хомофобија и трансфобија, у смислу овог акта, подразумева страх, мржњу и нетолеранцију према ЛГБТИ лицима и према сваком понашању које је изван оквира родних улога.

-Ксенофобија, у смислу овог акта, подразумева интензивно и ирационално исказивање мржње према странцима.

-Исламофобија, у смислу овог акта, подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према исламу и муслиманима.

-Антисемитизам, у смислу овог акта, подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према Јеврејима, као религијској групи или нацији.

-Антициганизам, у смислу овог акта, подразумева посебан вид расизма усмерен према ромском народу, а идеологија је заснована на историјски потхрањеним идејама о расној надмоћности појединих народа, а који се изражава кроз насиље, говор мржње, изабљивање, стигматизацију и дискриминацију.

-Аблеизам, у смислу овог акта, подразумева негативне предрасуде у односу на лица са сметњама у развоју и инвалидитетом.

-Родна равноправност, у смислу овог акта, подразумева заштиту права лица по основу пола и рода, а родна улога - скуп очекивања заједнице у вези са понашањем лица у односу на његову полну припадност.

Интервенцију чине мере и активности којима се дискриминаторно понашање или вређање угледа, части или достојанства личности (у даљем тексту: дискриминаторно понашање) зауставља, осигурава безбедност учесника у образовном и васпитном процесу (оних који трпе - дискриминисана лица, сведоче или чине - извршиоци дискриминације), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате се ефекти предузетих мера.

У установи се интервенише у случају сумње и када је утврђено дискриминаторно понашање, и то, када се оно припрема, дешава или се догодило између:

*учесника у образовању (дете-дете, ученик-ученик, одрасли-одрасли; учесник у образовању - запослени; учесник у образовању - родитељ; учесник у образовању - треће лице у установи);

*запосленог (запослени - учесник у образовању, запослени-родитељ, запослени-запослени, запослени - треће лице);

*родитеља (родитељ - учесник у образовању, родитељ-родитељ, родитељ-запослени, родитељ - треће лице);

*треће лице (треће лице - учесник у образовању, треће лице - родитељ, треће лице - запослени; треће лице - треће лице).

Процену тежине облика дискриминације обавља тим за заштиту, полазећи од релација: лице у односу на друго лице истог или приближног узраста; узрасно старијег лицу према млађем лицу и групе лица према лицу, односно групи лица, и то:

- (1) када је понашање учесника у образовању истог или приближног узраста (дете-дете, ученик-ученик, одрасли-одрасли), као и млађег према старијем, **квалификује се као први ниво;**
 - (2) када се узрасно старији учесник у образовању понаша дискриминаторно према млађем лицу, **квалификује се као други ниво;**
 - (3) када група учесника у образовању дискриминаторно понаша према лицу или другој групи, **квалификује се као трећи ниво.**
-

**ЧЛАНОВОВИ ТИМА ЗА ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА
Школска 2020/2021.година:**

1. Наташа Бадовинац, директор школе
2. Весна Костадиновић, социолог (председник Тима)
3. Ивана Дамњановић, педагог
4. Здравко Витошевић, секретар школе
5. Драгана Адамовић, наставник
6. Дубравка Радосављевић, наставник
7. Сања Поповић Радивојевић, родитељ

Примери појединих типичних ситуација дискриминаторног понашања учесника у образовању, су:

- излагање подсмеху учесника у образовању по основу његове националности;
- омаловажавање учесника у образовању или групе по основу њиховог личног својства;
- имитирање хода, говора, изгледа или било какво друго излагање подсмеху учесника у образовању са сметњама у развоју или инвалидитетом;
- ословљавање погрдним називима учесника у образовању или групе, запосленог или родитеља - припадника одређене групе;
- изражавање стереотипа и предрасуда о припадницима одређене групе;
- причање увредљивих и понижавајућих шала и вицева о припадницима одређене групе;
- промовисање родних стереотипа у вези са очекивањима, успесима и достигнућима девојчица и дечака;
- певање увредљивих и понижавајућих песама о припадницима одређене групе;
- слање увредљивих и понижавајућих порука одређеном лицу или групи лица путем СМС-а, ММС-а или друштвених мрежа;
- вербално привилеговање припадника већинске групе лица неоправданим и прекомерним похвалама;
- неоправдано вербално умањивање или снижавање доприноса и успеха припадника мањинске групе;
- игнорисање и избегавање контаката са учесником образовања због његовог личног својства;
- одбијање да седи у клупи са другим учесником образовања због његовог личног својства;
- омаловажавање родитеља ученика по основу личног својства.